

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 30.11.2016.
COM(2016) 862 final

2016/0377 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2016) 410}

{SWD(2016) 411}

{SWD(2016) 412}

{SWD(2016) 413}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Svrha je ove predložene uredbe osigurati da sve države članice uvedu odgovarajuće alate za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za upravljanje njima. Čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize koja može nastupiti kao rezultat različitih okolnosti (npr. ekstremni vremenski uvjeti, zlonamjerni napadi, uključujući kibernetičke napade, nestašica goriva). Osim toga, s obzirom na to da su elektroenergetski sustavi integrirani, krizne situacije često imaju prekogranični učinak. Neke okolnosti (npr. dugotrajan val hladnoće ili toplinski val) mogu istodobno zahvatiti više država članica, a čak se i lokalni slučajevi mogu naglo proširiti preko granica.

Države članice trenutačno postupaju veoma različito kad je riječ o sprečavanju kriznih situacija, pripremanju za njih i upravljanju njima. Nacionalna pravila i prakse usmjereni su uglavnom samo na nacionalni kontekst, zanemarujući prekogranične učinke. Procjena nacionalnih pravnih okvira i postojećih praksi širom Europe pokazala je:

- (a) da države članice procjenjuju različite rizike;
- (b) da države članice poduzimaju različite skupine mjera za sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima i da se te mjere pokreću u različitim trenucima¹;
- (c) da se uloge i odgovornosti razlikuju i
- (d) da ne postoji zajedničko shvaćanje oko toga što neku situaciju čini kriznom situacijom.

Osim toga, razmjena informacija i transparentnost pri pripremanju na elektroenergetske krizne situacije i njihovu rješavanju u državama članicama ograničena je. Na primjer, kad uvide da bi njihovi elektroenergetski sustavi mogli biti pod ozbiljnim opterećenjem u narednim mjesecima, države članice često djeluju u suradnji sa svojim operatorima prijenosnog sustava (TSO) bez sustavnog informiranja drugih država članica.

Ta je situacija posljedica regulatorne praznine. U postojećem pravnom okviru EU-a (direktive 2005/89/EZ² i 2009/72/EZ³) utvrđeni su samo opći ciljevi za sigurnost opskrbe, a državama članicama prepuštena je odluka o tome kako ih ostvariti. Posebno, iako je pravilima državama članicama dopušteno poduzimanje „zaštitnih mjera” u kriznim situacijama, njima nije određeno kako bi se države članice trebale pripremiti za te situacije i upravljati njima.

U postojećem zakonodavstvu više se ne odražava stvarnost suvremenog međupovezanog tržišta električne energije na kojem se povećava vjerojatnost nastanka kriznih situacija koje istodobno utječu na više država članica.

Probleme koji su utvrđeni u procjeni učinka priloženoj ovom prijedlogu moguće je sažeti na sljedeći način:

¹ Vidjeti analizu u Privremenom izvješću o sektorskom istraživanju o mehanizmima za razvoj kapaciteta (C(2016) 2107 final) i u radnom dokumentu službi Komisije koji je priložen tom izvješću (SWD(2016) 119 final).

² Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu (SL L 33, 4.2.2006., str. 22.).

³ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

1. krizni planovi i djelovanja i dalje su usmjereni samo na nacionalnu razinu;
2. postoji nedostatna razmjena informacija i transparentnosti i
3. ne postoji zajednički pristup utvrđivanju i procjenjivanju rizika.

- **Usklađenost s postojećim odredbama politike u određenom području**

Prijedlogom uredbe dopunjuju se odredbe Trećeg paketa⁴, koji se istodobno i revidira. Revidiranim Trećim paketom nastoji se poboljšati funkcioniranje unutarnjeg tržišta električne energije, među ostalim omogućivanjem veće fleksibilnosti i ograničavanjem područja primjene subvencija za adekvatnost proizvodnje, uključujući koordiniranom europskom procjenom dugoročne adekvatnosti resursa. Njime se ujedno nastoji poboljšati sigurnost sustava boljom suradnjom operatora prijenosnih sustava na regionalnoj razini stvaranjem regionalnih operativnih središta.

U prijedlogu uredbe utvrđuje se što bi države članice trebale učiniti da bi spriječile krizne situacije i upravljale njima i kako bi trebale surađivati radi postizanja tog cilja, osobito određujući zajedničke metode za ocjenu rizika, uvodeći više usporedivosti i transparentnosti u pripremnu fazu i tijekom elektroenergetske krize, i osiguravajući da čak i tijekom krize električna energija bude dostupna tamo gdje je najpotrebnija. U njoj se ujedno utvrđuje i okvir za sustavnije praćenje problema u vezi sa sigurnošću opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju. Njome se pridonosi revidiranom Trećem paketu time što se osigurava da, čak i u kriznim situacijama, prednost imaju tržišne mjere i da tržišta mogu nastaviti s radom što je duže moguće.

Predloženom uredbom zamjenjuje se Direktiva 2005/89/EZ (Direktiva o sigurnosti opskrbe) kojom je pružen vrlo širok okvir ciljeva koje su države članice trebale postići u području sigurnosti opskrbe, no koja je imala malu operativnu vrijednost. Stoga se ta Direktiva stavlja izvan snage, kao i neke odredbe u postojećem Trećem paketu koje se odnose na sigurnost opskrbe, ponajprije članak 4. (u kojem se od država članica zahtijeva da prate sigurnost opskrbe pomoću nacionalnih izvješća) i članak 42. (u kojem se dopušta državama članicama da poduzimaju „zaštitne mjere” u slučaju iznenadne krize u elektroenergetskom sektoru) Direktive o električnoj energiji⁵.

Kodovima mreže i smjernicama donesenima u skladu s člankom 6. Uredbe (EZ) br. 714/2009⁶ utvrđuju se usklađena načela za procese operativnog planiranja i utvrđivanja rasporeda koji su potrebni kako bi se sigurnosne poteškoće predviđale u realnom vremenu. Nacrtom uredbe ta tehnička pravila dopunjuju se utvrđivanjem administrativnih i političkih mehanizama kojima se nacionalnim tijelima pomaže da, surađujući, sprečavaju krizne situacije i upravljaju njima i da pritom izbjegavaju nepotrebno ometanje djelovanja tržišta i rada operatora prijenosnih sustava.

⁴ Treći paket za električnu energiju sastoji se od Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, Uredbe (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i Uredbe (EZ) br. 713/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetske regulatora.

⁵ Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.).

⁶ Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.).

Predložena uredba temelji se posebno na *Smjernicama za pogon sustava*⁷ i na *Kodu mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada*⁸, u kojima se nalaze tehnička pravila za operatore prijenosnih sustava o tome kako postići sigurnost sustava, uključujući u izvanrednim situacijama. Tim pravilima trebalo bi se operatorima prijenosnih sustava omogućiti da djelotvorno rješavaju većinu incidenata, no njima se ne jamči da su države članice valjano pripremljene za krizne situacije velikih razmjera i da njima mogu upravljati, osobito onima prekogranične prirode kod kojih je često potrebno donošenje politički osjetljivih odluka (npr. prekid u opskrbi električnom energijom).

Predložena uredba usklađena je s postojećim zakonodavstvom u području kibernetičke sigurnosti i kritične infrastrukture. U vezi s kibernetičkom sigurnošću opća pravila utvrđena su Direktivom (EU) 2016/1148 (Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima)⁹, a posebna pravila bit će kao prioritet razvijena u kodu mreže kao što je predviđeno u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, čime će se u obzir uzeti novi rizici koji proizlaze iz digitalizacije energetske sustava. Predloženom uredbom dopunjuje se Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima tako što se osigurava da su kibernetički incidenti pravilno utvrđeni kao rizik i da se mjere za njihovo rješavanje pravilno uvrste u planove pripremljenosti za rizike. Predloženom uredbom dopunjuje se i Direktiva Vijeća 2008/114/EZ¹⁰, kojom se uspostavlja zajednički postupak za utvrđivanje „europske kritične infrastrukture”, npr. infrastruktura i postrojenja za proizvodnju i prijenos te za njihovu zaštitu od terorističkih napada i drugih fizičkih rizika. Predložena uredba šire je usmjerena na osiguravanje otpornosti elektroenergetskog sustava u cjelini i na upravljanje kriznim situacijama kad one nastanu.

- **Usklađenost s drugim politikama Unije**

Predloženom uredbom nastoji se provesti glavne ciljeve energetske unije koji su definirani u Okvirnoj strategiji za otpornu energetske uniju s naprednom klimatskom politikom.

Predložena uredba usklađena je i s ciljem Unije u pogledu jačanja Energetske zajednice. S obzirom na to da bi se elektroenergetske krizne situacije mogle proširiti izvan granica Unije i da bi mogle obuhvatiti zemlje članice Energetske zajednice, Unija bi trebala blisko surađivati s ugovornim stranama Energetske zajednice u slučajevima sprečavanja elektroenergetske krize, pripremanja za nju i njezina rješavanja kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje krizom na širem europskom području.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Predloženom uredbom predlažu se mjere za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za njihovo rješavanje u EU-u. Stoga je pravna osnova za uredbu članak 194. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

⁷ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL [...]).

⁸ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju koda mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada elektroenergetskog sustava (SL [...]).

⁹ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1–30.).

¹⁰ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

U članku 194. UFEU-a priznaje se da je određen stupanj koordinacije, transparentnosti i suradnje u oblikovanju politika država članica o sigurnosti opskrbe neophodan da bi se osigurali funkcioniranje energetskeg tržišta i sigurnost opskrbe u Uniji.

Potreba za djelovanjem EU-a temelji se na dokazima da nacionalni pristupi ne samo da dovode do suboptimalnih mjera, nego i učinke krize čine izraženijima. Dodatno, krizne se situacije često ne zadržavaju u nacionalnim granicama i mogu izravno ili neizravno utjecati na više država članica. Stoga se nacionalna djelovanja u vezi s pripremljenošću i ublažavanjem ne bi trebala utvrđivati isključivo na nacionalnoj razini, s obzirom na mogući učinak na sigurnost opskrbe u susjednoj državi članici i/ili na dostupnost mjera za rješavanje problema mogućih nestašica.

Rastuća međupovezanost tržišta električne energije EU-a zahtijeva koordiniranje mjera za sigurnost opskrbe. Ako ne postoji takva koordinacija, mjerama poduzetima samo na nacionalnoj razini može se ugroziti sigurnost opskrbe u drugim državama članicama ili na razini EU-a. Situacije kao što je val hladnoće iz 2012. pokazale su da su koordinirano djelovanje i solidarnost iznimno važni za osiguravanje dostupnosti električne energije tamo gdje je najpotrebnija. Djelovanje u jednoj državi može izazvati rizik od prestanka opskrbe električnom energijom u susjednim državama (npr. jednostrana odluka jedne države o uvođenju zabrane izvoza imala je ozbiljne nepovoljne učinke na sektore električne energije i plina u drugim državama). S druge strane, koordinacija među državama članicama može stvoriti širi raspon rješenja.

Mogućnosti za učinkovitije i jeftinije mjere koje proizlaze iz regionalne koordinacije nisu u potpunosti iskorištene,¹¹ čime se nanosi šteta potrošačima u EU-u.

- **Proporcionalnost**

Predložena uredba izrađena je s ciljem postizanja odgovarajuće razine pripremljenosti širom Europe, jačanja povjerenja i suradnje među državama članicama i ublažavanja posljedica za potrošače u slučaju nastanka navedene krize. Da bi se taj cilj postigao, u uredbi se utvrđuju zajednička pravila i načela kojih se treba pridržavati i mehanizmi za prekograničnu suradnju. .

Prijedlog ne uključuje potpuno usklađivanje unatoč tome što su sve mjere propisane na razini EU-a.

Regionalna suradnja među državama članicama nužna je za otklanjanje nedostataka postojećeg sustava, u kojemu je dobrovoljna suradnja ograničena na operatore prijenosnih sustava, i za omogućivanje rješavanja problema na regionalnoj razini.

- **Odabir instrumenta**

Evalvacijom Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom (glavni pravni akt u ovom području) utvrđeno je da su države članice, provodeći načela utvrđena na razini EU-a, stvorile niz neusklađenih nacionalnih pravila i praksi koje se razlikuju širom EU-a.

Uredba je prikladniji instrument za osiguravanje usklađene i transparentne provedbe mjera za sprečavanje elektroenergetskih kriza, pripremanje za njih i njihovo rješavanje.

¹¹ Postojećim makroregionalnim strategijama EU-a i Europskom teritorijalnom suradnjom jača se regionalna suradnja među državama članicama, no tom regionalnom suradnjom nije obuhvaćeno sprečavanje elektroenergetskim kriznim situacijama i upravljanje njima.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINKA

• Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Komisija je provela evaluaciju Direktive o sigurnosti opskrbe električnom energijom razmatrajući njezina postignuća na temelju pet kriterija: važnost, djelotvornost, učinkovitost, usklađenost i dodana vrijednost za EU. Rezultati evaluacije odražavaju se u utvrđivanju problema u procjeni učinka. Glavni zaključci mogu se sažeti kako slijedi:

- Direktiva nije bila djelotvorna u ostvarivanju svojih ciljeva, osobito onoga o doprinosu većoj sigurnosti opskrbe u Europi. Neke njezine odredbe preuzete su u kasnije zakonodavstvo (prvenstveno u Treći paket i Uredbu o transeuropskoj energetskej infrastrukturi¹²); s druge strane, i dalje postoje regulatorne praznine, ponajprije u pogledu sprečavanja kriznih situacija i upravljanja njima,
- intervencije na temelju Direktive nisu više odgovarajuće jer njezine odredbe više nisu usklađene sa suvremenim izazovima koji se odnose na sigurnost opskrbe. S obzirom na to da su elektroenergetski sustavi sve više međusobno povezani, isključivo nacionalni pristupi ne mogu se više smatrati prikladnima i
- dodana vrijednost Direktive bila je poprilično ograničena, naime, iako je njome stvoren opći okvir, uglavnom je bilo prepušteno državama članicama da utvrđuju svoje norme za sigurnost opskrbe.

• Savjetovanja s dionicima

Javnim savjetovanjem o pripremljenosti za rizike u području sigurnosti opskrbe električnom energijom (od 15. srpnja do 9. listopada 2015.) dobiveno je 75 odgovora, među ostalim od javnih tijela, međunarodnih organizacija (Međunarodna agencija za energiju), europskih tijela (Agencija za suradnju energetskih regulatora (ACER) i Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E)) i najvažnijih dionika (poduzeća i udruženja). Cilj je bio prikupiti stajališta dionika, osobito o tome kako bi se države članice trebale pripremati i kako bi trebale surađivati radi utvrđivanja i upravljanja rizicima koji se odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom. Glavni zaključci savjetovanja i primljeni odgovori sažeto su prikazani u nastavku, a ujedno su dostupni i na internetskim stranicama Komisije¹³. Ta različita mišljenja uključena su procjenu učinka.

Savjetovanje je pokazalo da većina sudionika (poduzeća, udruženja i vlade) smatra da postojeći pravni okvir (Direktiva o sigurnosti opskrbe) nije dovoljan za rješavanje problema koji proizlaze iz međuovisnosti prisutnih na integriranom europskom tržištu električne energije.

• Prikupljanje i primjena stručnog znanja

Predložena uredba i procjena učinka pripremljene su na temelju velike količine materijala (vidjeti upućivanja u bilješkama u procjeni učinka). Za potrebe procjene učinka proveden je i

¹² Uredba (EU) br. 347/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetskej infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009. (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

¹³ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/public-consultation-risk-preparedness-area-security-electricity-supply>

pregled postojećih nacionalnih pravila i praksi koje se odnose na pripremljenost za rizike u području sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁴.

Tijekom postupka izrade ovog prijedloga, s državama članicama i odgovarajućim dionicima raspravljalo se o njegovim različitim aspektima u okviru Europskog regulatornog foruma za električnu energiju (3. – 4. ožujka 2016.) i Koordinacijske skupine za električnu energiju (16. studenoga 2015. i 3. svibnja 2016.).

• **Procjena učinka**

Sve predložene mjere podržane su procjenom učinka.

Odbor za nadzor regulative donio je pozitivno mišljenje 4. studenoga 2016.

U procjeni učinka razmatrale su se četiri političke opcije:

- 0+ poboljšana provedba (neregulatorni pristup);
- 1. minimalna pravila koja bi provodile države članice;
- 2. minimalna pravila koja bi provodile države članice, te uz to regionalna suradnja i
- 3. potpuno usklađivanje i donošenje odluka na regionalnoj razini.

Opcija 0+ nije prihvaćena jer bolja provedba ne bi donijela rezultate s obzirom na to da postojeći pravni okvir utvrđuje samo opća načela i ostavlja vrlo široki prostor slobode djelovanja državama članicama u pogledu načina provedbe tih načela.

Opcijom 1. nastoji se utvrditi veća usporedivost i transparentnost među državama članicama u području pripremljenosti za rizike, no njome se ne zadovoljava potreba jačanja prekogranične suradnje.

Opcijom 2. otklanjaju se mnogi nedostaci iz opcije 1. i osigurava se djelotvorniji paket rješenja. Regionalno koordinirani planovi posebno osiguravaju utvrđivanje rizika na regionalnoj razini i donošenje usklađenih mjera za sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima.

Opcija 3. predstavlja vrlo nametljiv pristup kojim se moguće rizike nastoji otkloniti potpunim usklađivanjem načela i propisivanjem posebnih rješenja.

Prednost se daje opciji 2.

Sljedeći učinci uzeti su u obzir pri razmatranju opcije 2.:

1. *Ekonomski učinci*

Analizom je zaključeno da će opcija 2. rezultirati boljom pripremljenošću za krizne situacije uz niže troškove primjenom pojačane regionalne koordinacije. Rezultati simulacija¹⁵ pokazuju da su integrirana tržišta i regionalna suradnja tijekom razdoblja ekstremnih vremenskih uvjeta ključni za rješavanje problema tijekom sati u kojima je opterećenje sustava visoko (visoka potražnja) i u smanjivanju na najmanju moguću mjeru vjerojatnosti prekida u opskrbi električnom energijom.

Kao najvažnije, pristup na nacionalnoj razini zanemaruje doprinos susjednih država u kriznoj situaciji, dok regionalni pristup dovodi do bolje upotrebe elektrana i vjerojatnijeg

¹⁴

<https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/DG%20ENER%20Risk%20preparedness%20final%20report%20May2016.pdf>

¹⁵

Artelys (2016.): *Study S16: Analysis revenue related risks for power producers. (Studija S16: Analiza s prihodom povezanih rizika za proizvođače energije)*. Artelys (2016.): *Study S4: Generation and System Adequacy Analysis. (Studija S4: Analiza adekvatnosti proizvodnje i sustava.)*

izbjegavanja gubitka opterećenja. To se mjeri pomoću pokazatelja sigurnosti opskrbe „očekivana količina neisporučene energije” (EENS), što označava električnu energiju koja nije isporučena potrošačima zbog prestanka opskrbe električnom energijom, a izražava se kao postotak godišnje potražnje. Kada države članice surađuju, postotak neisporučene električne energije znatno se smanjuje (EENS pada s vrijednosti od 0,36 % u scenariju nesuradnje na 0,02 % kada postoji regionalna suradnja).

Pojačana suradnja smanjila bi ukupne troškove sustava, a to bi moglo imati pozitivan učinak na cijene za potrošače. Suprotno tome, nedostatak suradnje u vezi sa sprečavanjem kriznih situacija i upravljanjem njima podrazumijeva znatne oportunitetne troškove. U nedavnoj studiji pokazano je da bi integracijom europskog tržišta električne energije mogle nastati znatne koristi (12,5 – 40 milijardi EUR u razdoblju do 2030.). Međutim, taj iznos smanjio bi se za 3 – 7,5 milijardi EUR ako bi države članice „nastavile same” u ostvarivanju ciljeva sigurnosti opskrbe električnom energijom¹⁶.

2. Na koga će i kako utjecati?

Opcija 2. imat će pozitivan učinak na društvo u cjelini i posebno na potrošače električne energije jer se njome pomaže u sprečavanju kriznih situacija i nepotrebnih i nerazmjernih isključivanja. Sprečavanje kriza i upravljanje njima postat će još djelotvornije zbog zahtjeva prema državama članicama da djelotvorno surađuju i zbog uspostavljanja alata za praćenje sigurnosti opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju.

Mjere će imati pozitivan učinak i na poslovnu zajednicu zbog povećane transparentnosti i usporedivosti s obzirom na načine na koje se države članice pripremaju za krizne situacije i kako namjeravaju njima upravljati. Time će se povećati pravna sigurnost za ulagače, proizvođače energije i burze električne energije, ali i za operatore prijenosnih sustava koji upravljaju kratkoročnim kriznim situacijama.

Najveći će učinak među dionicima nastati za nadležna tijela (npr. ministarstva, nacionalna regulatorna tijela) kao aktere koji su odgovorni za izradu planova pripremljenosti za rizike (vidjeti procjenu učinka na javna tijela u nastavku).

• Primjerenost propisa i pojednostavnjenje

Ovim prijedlogom mogla bi se povećati administrativna opterećenja, no samo u ograničenoj mjeri. Posebno, nacionalna tijela morat će se prethodno dogovarati na regionalnoj razini o dijelu svojih planova pripremljenosti za rizike. Međutim, iskustvo pokazuje da je pojačani regionalni pristup procjeni rizika i pripremljenosti tehnički i pravno izvediv i da donosi važne koristi za potrošače i gospodarstvo u cjelini. Uzimajući u obzir da bi u praksi regionalne dijelove planova pripremala regionalna središta za koordinaciju operatora prijenosnih sustava, ukupno dodatno opterećenje za administracije država članica bilo bi ograničeno i jasno nadoknađeno praktičnim koristima koje bi proizišle iz takve suradnje¹⁷.

Više regionalne suradnje dovest će do sinergijskih učinaka za države članice, do mogućnosti međusobnog učenja i zajedničkog razvijanja najboljih praksi. To bi s vremenom trebalo dovesti do smanjenja administrativnih pritisaka.

¹⁶ *Benefits of an integrated European energy market (Koristi od integriranog europskog energetskeg tržišta) (2013.), BOOZ & CO.*

¹⁷ Nordijski operatori prijenosnih sustava, regulatorna i energetska tijela surađuju preko Nordijskog foruma za nepredviđene situacije i upravljanje krizom (NordBER). To uključuje razmjenu informacija, zajedničke radne skupine i planiranje za nepredviđene situacije za cjelokupni nordijski energetski sektor, čime se dopunjuje nacionalno djelovanje u izvanrednim situacijama i suradnja među operatorima prijenosnih sustava (www.nordber.org).

Europski akteri, kao što su Komisija i ENTSO-E, vodit će i olakšavati proces pripremanja na rizik i upravljanje njime. Time će se ujedno pomoći u smanjenju pritiska na države članice.

Ne stvara se nijedno novo tijelo, a postojeće obveze bit će racionalizirane. Na primjer Koordinacijska skupina za električnu energiju postojeće je tijelo koje se već redovito sastaje; namjera je učiniti ga djelotvornijim tako da mu se dodijele posebni zadaci. Osim toga, nacionalne obveze izvješćivanja bit će smanjene (npr. stavljanjem izvan snage obveze na temelju članka 4. Direktive o električnoj energiji), a postojeća izvješća i obveze izvješćivanja zamijenit će se izvješćivanjem na razini EU-a (npr. godišnje izvješće ACER-a o praćenju unutarnjih tržišta električne energije i prirodnog plina).

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Prijedlog utječe samo na sredstva Agencije za suradnju energetske regulatora (ACER). Taj je utjecaj opisan u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom usporednom Komisijinu prijedlogu preinake Uredbe o uspostavi ACER-a.

5. OSTALI ELEMENTI

• Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija će pratiti kako države članice provode mjere iz predložene uredbe. Kada je to potrebno, Komisija će pomagati državama članicama u provođenju potrebnih promjena u njihovu nacionalnom zakonodavstvu i održavat će radionice sa svim državama članicama (npr. preko Koordinacijske skupine za električnu energiju) ili bilateralne sastanke o izradi planova pripremljenosti za rizike. Ako bi bilo potrebno, Komisija će pokrenuti postupak utvrđen člankom 258. UFEU-a ako se bilo koja država članica ne bi pridržavala obveze o provedbi prava Unije.

Komisija će redovito pratiti i sigurnost opskrbe u EU-u u suradnji s Koordinacijskom skupinom za električnu energiju.

• Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga

Predložena uredba sadržava sljedeće elemente:

1. Zajednička pravila o sprečavanju krize i alati za osiguranje prekogranične suradnje:
 - države članice trebale bi odrediti nadležno tijelo zaduženo za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom, osobito izradu plana pripremljenosti za rizike,
 - države članice moraju izraditi planove pripremljenosti za rizike, nakon savjetovanja s dionicima, da bi osigurale maksimalnu pripremljenost za elektroenergetske krizne situacije i djelotvorno upravljanje tim situacijama ako bi one nastale. Planovi bi se trebali razviti na temelju scenarija elektroenergetske krize koje utvrde ENTSO-E i države članice i u njima bi se trebale navesti planirane ili poduzete mjere za sprečavanje i ublažavanje scenarija,
 - prije donošenja plana nadležno tijelo trebalo bi radi savjetovanja podnijeti nacrt nadležnim tijelima u regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Nakon savjetovanja konačni plan trebalo bi poslati Komisiji, javno ga objaviti i ažurirati svake tri godine, osim ako bi okolnosti zahtijevale češće ažuriranje,
 - planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i koordinirane mjere dogovorene među državama članicama u svakoj regiji. U njima

bi trebalo uzeti u obzir posebnosti svake države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela,

- sve mjere koje se nalaze u planovima trebalo bi jasno utvrditi uz poštovanje načela transparentnosti, proporcionalnosti, nediskriminacije i provjerljivosti. Njima se ne smije ugroziti sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Unije kao cjeline i
- planovi bi trebali uključivati mjere za osiguravanje odgovarajućeg sprečavanja istodobnih kriznih situacija i upravljanja njima. Moraju biti dogovoreni u regionalnom kontekstu i minimalno uključivati:
 - (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija, obavješćivanje i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući istodobne krizne situacije (npr. regionalni plan za raspoređivanje opterećenja ili druge aranžmane o uzajamnoj pomoći);
 - (d) planove za nadoknadu troškova koji su povezani s aranžmanima o pružanju pomoći i
 - (e) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.

2. Upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama:

- Uredbom se zahtijeva da države članice bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju nastanka elektroenergetske krizne situacije. Ujedno moraju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica,
- države članice obvezne su obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju ako imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom,
- države članice trebaju surađivati u duhu solidarnosti kad je riječ o pripremanju za elektroenergetske krizne situacije i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom tamo gdje je to najpotrebnije, u zamjenu za naknadu troškova, i
- u slučaju elektroenergetske krize države članice moraju se potpuno pridržavati pravila unutarnjeg tržišta električne energije. Netržišne mjere smiju se poduzeti samo kao krajnje sredstvo i moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. Pokazatelji sigurnosti opskrbe i procjene rizika:

- u prijedlogu se zahtijeva da ENTSO-E razvije metodologiju za utvrđivanje scenarija elektroenergetske krize na regionalnoj razini, uzimajući u obzir barem sljedeće rizike:
 - (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
 - (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1¹⁸;

¹⁸

Prema „Smjernicama za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava” „kriterij (N-1)” podrazumijeva pravilo prema kojem su elementi koji su u pogonu i pod kontrolom operatora prijenosnog sustava nakon

(c) posljedične opasnosti kao što su nestašice goriva i

(d) zlonamjerni napadi;

- u izradi plana pripremljenosti za rizike ENTSO-E i države članice trebali bi se koristiti ovom metodologijom za utvrđivanje najrelevantnijih kriznih scenarija i
- ENTSO-E trebao bi razviti i metodologiju za procjenjivanje kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti kao i predviđanja adekvatnosti unutardnevne proizvodnje do predviđanja za tjedan dana unaprijed. Nakon što to ACER odobri države članice i ENTSO-E trebali bi navedeno upotrebljavati za svoje kratkoročne procjene. Predložena procjena kratkoročne adekvatnosti dopunjuje procjenu o dugoročnoj adekvatnosti resursa koja je predložena u revidiranoj Uredbi o električnoj energiji, a kojom se osigurava koordinirana europska procjena adekvatnosti radi procjenjivanja potrebe za mehanizmima za razvoj kapaciteta.

4. Evaluacija i praćenje:

- s ciljem osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti *ex post* evaluaciju krize i njezinih učinaka,
- prijedlog uključuje sustavno praćenje sigurnosti opskrbe u EU-u koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju.

nastupa nepredviđenog slučaja sposobni prilagoditi se novoj operativnoj situaciji bez kršenja operativnih sigurnosnih ograničenja.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o pripremljenosti za rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage
Direktive 2005/89/EZ**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
 uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194.,
 uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
 nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
 uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹⁹,
 uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²⁰,
 Djelujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
 budući da:

- (1) Sektor električne energije u Uniji prolazi kroz proces duboke preobrazbe koji karakteriziraju decentraliziranja tržišta s više aktera, bolji međusobno povezani sustavi i viši udio energije iz obnovljivih izvora. Kao odgovor na to, Direktivom xxx / Uredbom xxx [*upućivanje na predloženu Direktivu o električnoj energiji i Uredbu o električnoj energiji*] nastoji se unaprijediti pravni okvir koji se primjenjuje na Unijino unutarnje tržište električne energije da bi se osiguralo optimalno funkcioniranje tržišta i mreža u korist gospodarstva i potrošača.
- (2) Dobro funkcioniranje tržišta i sustava najbolje su jamstvo sigurnosti opskrbe. Međutim, čak i kada tržišta i sustavi dobro funkcioniraju, nije moguće isključiti rizik pojave elektroenergetske krize (koja može nastupiti kao rezultat ekstremnih vremenskih uvjeta, zlonamjernih napada, nestašice goriva). Posljedice kriznih situacija često se šire preko nacionalnih granica. Čak i tamo gdje incidenti nastaju kao lokalna pojava, njihovi se učinci brzo mogu proširiti preko granica. Neke ekstremne okolnosti, poput vala hladnoće, toplinskog vala ili kibernetičkog napada, mogu istodobno pogoditi čitave regije.
- (3) U kontekstu međusobno povezanih tržišta i sustava električne energije sprečavanje krize i upravljanje njome ne mogu se smatrati isključivo nacionalnom odgovornošću. Potreban je zajednički okvir pravila i koordiniranih postupaka kako bi se osigurala djelotvorna prekogranična suradnja država članica i drugih aktera u duhu transparentnosti i solidarnosti.
- (4) Direktivom 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²¹ utvrđene su neophodne mjere koje bi države članice trebale poduzeti radi osiguravanja opće sigurnosti opskrbe

¹⁹ SL C , , str. .

²⁰ SL C , , str. .

električnom energijom. Odredbe te Direktive uvelike su zamijenjene kasnijim zakonodavstvom, osobito s obzirom na to kako bi tržišta trebala biti organizirana da bi se osigurala dostupnost dovoljnog kapaciteta, s obzirom na to kako bi operatori prijenosnih sustava trebali surađivati da bi jamčili stabilnost sustava²² i s obzirom na potrebu osiguravanja postojanja odgovarajuće infrastrukture²³. Ovom Uredbom uređuje se posebno pitanje sprečavanja krize i upravljanje njome u sektoru električne energije.

- (5) Smjernice za pogon sustava²⁴ i Kod mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada²⁵ detaljni su pravilnik kojim se utvrđuje kako operatori prijenosnih sustava i drugi odgovarajući akteri trebaju djelovati i surađivati da bi osigurali sigurnost sustava. Tim tehničkim pravilima treba osigurati da se na operativnoj razini većinom elektroenergetskih incidenata upravlja na djelotvoran način. Ova Uredba usmjerena je na elektroenergetske krizne situacije koje bi mogle imati veći razmjer i učinak. Njome se utvrđuje što bi države članice trebale poduzeti u cilju sprečavanja takvih situacija i koje mjere mogu poduzeti ako operativna pravila sustava više nisu dovoljna. Međutim, čak i u kriznim situacijama trebalo bi se i dalje u potpunosti pridržavati operativnih pravila sustava.
- (6) Ovom Uredbom utvrđuje se zajednički okvir pravila o načinu sprečavanja elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanja za njih i upravljanja njima, pri čemu se uvodi više transparentnosti u pripremnoj fazi i tijekom elektroenergetske krize i osigurava da, čak i u krizi, opskrba električnom energijom bude dostupna tamo gdje je najpotrebnija. Od država članica zahtijeva se suradnja na regionalnoj razini u duhu solidarnosti. U njoj se ujedno utvrđuje i okvir za djelotvorno praćenje sigurnosti opskrbe preko Koordinacijske skupine za električnu energiju. To bi trebalo dovesti do bolje pripremljenosti za rizike uz niže troškove. Osim toga, time bi se unutarnje tržište energije trebalo učvrstiti jačanjem povjerenja među državama članicama i isključivanjem neprikladnih državnih intervencija u kriznim situacijama, osobito izbjegavanjem neprikladnog ograničavanja prekograničnih tokova.
- (7) Direktivom o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava (Direktiva NIS)²⁶ utvrđena su opća pravila, a posebna pravila o kibernetičkoj sigurnosti bit će razvijena u kodu mreže kao što je predviđeno [*predloženom Uredbom o električnoj energiji*]. Ovom Uredbom dopunjuje se Direktiva o mrežnim i informacijskim sustavima tako što se osigurava da su kibernetički incidenti pravilno utvrđeni kao rizik i da se mjere za njihovo rješavanje pravilno uvrste u planove pripremljenosti za rizike.
- (8) Direktivom Vijeća 2008/114/EZ²⁷ utvrđuje se postupak za jačanje sigurnosti označene europske kritične infrastrukture u Uniji, uključujući i određenu elektroenergetsku

²¹ Direktiva 2005/89/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 18. siječnja 2006. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe električnom energijom i ulaganja u infrastrukturu (SL L 33, 4.2.2006., str. 22.).

²² Upućivanje na revidirani Treći paket.

²³ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu (SL L 115, 24.4.2013., str. 39.).

²⁴ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju smjernica za pogon elektroenergetskog prijenosnog sustava (SL [...]).

²⁵ Uredba Komisije (EU) .../... od XXX o uspostavljanju koda mreže za izvanredno stanje i ponovnu uspostavu rada elektroenergetskog sustava (SL [...]).

²⁶ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije, SL L 194, 19.7.2016., str. 1–30.

²⁷ Direktiva Vijeća 2008/114/EZ od 8. prosinca 2008. o utvrđivanju i označivanju europske kritične infrastrukture i procjeni potrebe poboljšanja njezine zaštite (SL L 345, 23.12.2008., str. 75.).

infrastrukturu. Direktivom 2008/114/EZ zajedno s ovom Uredbom pridonosi se stvaranju sveobuhvatnog pristupa energetskej sigurnosti u Uniji.

- (9) Odlukom br. 1313/2013/EU²⁸ Europskog parlamenta i Vijeća o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu utvrđuju se obveze država članica da izrade procjene rizika na nacionalnoj ili odgovarajućoj podnacionalnoj razini svake tri godine i da izrade i usavrše svoje planove upravljanja rizicima od katastrofa. Posebna djelovanja u vezi sa sprečavanjem rizika, pripremljenošću i planiranjem iz ove Uredbe trebala bi biti usklađena sa širim nacionalnim procjenama rizika koje uključuju više opasnosti i koje se zahtijevaju na temelju Odluke br. 1313/2013/EU.
- (10) Da bi se olakšalo sprečavanje, razmjena informacija i *ex post* evaluacija elektroenergetskih kriza, države članice trebale bi odrediti jedno nadležno tijelo kao kontaktnu točku. To može biti postojeće ili novo tijelo.
- (11) Zajednički pristup sprečavanju krize i upravljanju njome zahtijeva, prije svega, da države članice upotrebljavaju iste metode i definicije kojima utvrđuju rizike povezane sa sigurnošću opskrbe električnom energijom i da su u položaju da mogu djelotvorno usporediti koliko dobro one i njihovi susjedi obavljaju svoje zadatke u tom području. Uredbom se utvrđuju dva pokazatelja kojima se prati sigurnost opskrbe električnom energijom u Uniji: „očekivana količina neisporučene energije” (EENS), koji se izražava u GWh/godišnje, i „očekivani gubitak opterećenja” (LOLE), koji se izražava u satima/godišnje. Ti pokazatelji dio su europske procjene adekvatnosti resursa koju izrađuje Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) na temelju [članka 19. predložene Uredbe o električnoj energiji]. Koordinacijska skupina za električnu energiju provodi redovito praćenje sigurnosti opskrbe na temelju rezultata dobivenih tim pokazateljima. Agencija za suradnju energetskej regulatora (Agencija) trebala bi isto upotrebljavati te pokazatelje pri izvješćivanju o postignućima država članica u području sigurnosti opskrbe u svojim godišnjim izvješćima o praćenju tržišta električne energije na temelju [članka 16. predložene Uredbe o Agenciji za suradnju energetskej regulatora].
- (12) Radi osiguravanja usklađenosti procjena rizika kojima se izgrađuje povjerenje među državama članicama u kriznim situacijama potreban je zajednički pristup utvrđivanju scenarija rizika. Stoga bi ENTSO-E trebao u suradnji s Agencijom izraditi zajedničku metodologiju za utvrđivanje rizika, pri čemu ENTSO-E predlaže metodologiju, a Agencija je odobrava.
- (13) Na temelju te zajedničke metodologije ENTSO-E bi trebao redovito izrađivati i ažurirati regionalne krizne scenarije i utvrđivati najrelevantnije rizike za svaku regiju, kao što su ekstremni vremenski uvjeti, prirodne katastrofe, nestašice goriva ili zlonamjerni napadi. Pri razmatranju kriznog scenarija nestašice plina rizik prekida opskrbe plinom trebalo bi procjenjivati na temelju scenarija prekida opskrbe plinom i ometanja rada infrastrukture koje izrađuje Europska mreža operatora prijenosnih sustava za plin na temelju članka 6. stavka 6. Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom [predložena Uredba o sigurnosti opskrbe plinom]. Države članice trebale bi izraditi i ažurirati svoje nacionalne krizne scenarije na toj osnovi, načelno svake tri godine. Scenariji bi trebali biti osnova za planove pripremljenosti za rizike. Pri utvrđivanju rizika na nacionalnoj razini države članice trebale bi i opisati moguće rizike koje vide u odnosu na vlasništvo nad infrastrukturom koja je važna za sigurnost opskrbe i opisati poduzete mjere, ako ih je bilo, kojima se ti rizici otklanjaju (kao što su opći ili

²⁸

Odluka br. 1313/2013/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu (SL L 347, 20.12.2013., str. 24.).

sektorski zakoni o provjeravanju investicija, posebna prava za određene dioničare itd.), pri čemu trebaju naznačiti zašto su te mjere, prema njihovu mišljenju, opravdane.

- (14) Regionalni pristup utvrđivanju scenarija rizika i izradi mjera za sprečavanje i ublažavanje kriza trebao bi dovesti do znatnih koristi u pogledu djelotvornosti mjera i optimalne upotrebe resursa. Osim toga, tijekom istodobnih elektroenergetskih kriza koordiniran i unaprijed dogovoren pristup osigurat će usklađen odziv i smanjit će rizik negativnih učinaka prelijevanja u susjedne države članice koji bi mogli nastati ako se isključivo koriste nacionalne mjere. Stoga se ovom Uredbom traži od država članica da surađuju u regionalnom kontekstu.
- (15) U skladu s navedenim u [*predloženoj Uredbi o električnoj energiji*] regionalna operativna središta trebala bi redovito procjenjivati odgovarajuće rizike s obzirom na to da je njima povjereno operativno upravljanje u tim situacijama. Da bi se osiguralo djelotvorno provođenje njihovih zadataka i djelovanje u bliskoj suradnji s odgovarajućim nacionalnim tijelima radi sprečavanja i ublažavanja incidenata većih razmjera, regionalna suradnja koja se zahtijeva na temelju ove Uredbe trebala bi se temeljiti na regionalnim strukturama za suradnju koje se upotrebljavaju na tehničkoj razini, a to su skupine država članica koje dijele isto regionalno operativno središte.
- (16) [*Predloženom Uredbom o električnoj energiji*] propisuje se upotreba zajedničke metodologije za srednjoročnu i dugoročnu europsku procjenu adekvatnosti resursa (od 10 godina unaprijed do godine dana unaprijed) s ciljem osiguravanja da države članice donose odluke u vezi s potrebnim ulaganjima na transparentnoj i zajednički dogovorenoj osnovi. Svrha te procjene različita je od kratkoročnih procjena adekvatnosti koje se upotrebljavaju radi otkrivanja mogućih problema povezanih s adekvatnošću u kratkim vremenskim okvirima, a to su sezonski izgledi za budućnost (šest mjeseci unaprijed) i procjene adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne procjene. S obzirom na kratkoročne procjene postoji potreba za zajedničkim pristupom načinu na koji se otkrivaju mogući problemi povezani s adekvatnošću. ENTSO-E treba objavljivati zimske i ljetne izgleda za budućnost radi upozorenja državama članicama i operatorima prijenosnih sustava o rizicima povezanim sa sigurnošću opskrbe koji bi mogli nastupiti u sljedećih šest mjeseci. Radi poboljšanja procjene tih izgleda za budućnost, oni trebaju biti utemeljeni na zajedničkoj probabilističkoj metodologiji koju predlaže ENTSO-E, a odobrava Agencija. U cilju pojačavanja regionalnog pristupa u procjenjivanju rizika ENTSO-E bi trebao moći regionalnim operativnim središtima delegirati zadatke povezane sa sezonskim izgledima za budućnost.
- (17) Operatori transportnih sustava i regionalna operativna središta trebali bi pri provođenju bilo koje druge vrste kratkoročne procjene rizika primjenjivati metodologiju koja se upotrebljava za sezonske izgleda za budućnost, poimence od predviđanja adekvatnosti unutardnevne proizvodnje do predviđanja adekvatnosti proizvodnje za tjedan dana unaprijed, koji su predviđeni Uredbom Komisije kojom se utvrđuju smjernice o pogonu elektroenergetskih prijenosnih sustava.
- (18) Kako bi se osigurao zajednički pristup sprečavanju krize i upravljanju njome, nadležna tijela svake države članice trebala bi nakon savjetovanja s dionicima izraditi plan pripremljenosti za rizike. U planovima treba opisati djelotvorne, proporcionalne i nediskriminirajuće mjere kojima se zahvaćaju svi utvrđeni krizni scenariji. U planovima treba osigurati transparentnost, osobito s obzirom na uvjete pod kojima je moguće poduzimanje netržišnih mjera radi ublažavanja kriznih situacija. Sve

predviđene netržišne mjere trebaju biti u skladu s pravilima utvrđenima ovom Uredbom.

- (19) Planovi bi se trebali sastojati od dvaju dijelova u kojima se utvrđuju nacionalne mjere i regionalne mjere dogovorene među državama članicama u regiji. Regionalne su mjere nužne, osobito u slučaju istodobnih kriza, a u tim će se slučajevima koordiniranim i prethodno dogovorenim pristupom osigurati usklađen odziv i smanjiti rizik negativnih učinaka prelijevanja. U planovima bi trebalo uzeti u obzir posebnosti države članice i jasno utvrditi uloge i odgovornosti nadležnih tijela. U nacionalnim mjerama treba u potpunosti uzeti u obzir dogovorene regionalne mjere i u potpunosti iskoristiti prilike koje omogućava regionalna suradnja. Planovi bi trebali biti tehničke i operativne prirode, pri čemu je njihova funkcija pomaganje u sprečavanju pojave ili naglog jačanja elektroenergetske krize i ublažavanje njezinih učinaka.
- (20) Planove bi trebalo redovito ažurirati. Kako bi se osiguralo da su planovi uvijek ažurni i djelotvorni, nadležna tijela iz svake regije trebala bi organizirati godišnje simulacije u suradnji s regionalnim operativnim središtima tijekom kojih bi se provjerila prikladnost tih planova.
- (21) Predlošcima bi trebalo olakšati pripremanje planova i savjetovanje s ostalim državama članicama u odgovarajućoj regiji i s Koordinacijskom skupinom za električnu energiju. Savjetovanjima unutar regije i preko Koordinacijske skupine za električnu energiju treba osigurati da se mjerama poduzetima u jednoj državi članici ili regiji ne ugrožava sigurnost opskrbe drugih država članica ili regija.
- (22) Razmjena informacija u slučaju krizne situacije nužna je radi osiguravanja koordiniranog djelovanja i ciljane pomoći. Stoga se ovom Uredbom obvezuje države članice da bez odgode obavijeste susjedne države članice i Komisiju u slučaju elektroenergetske krize. Ujedno trebaju dostaviti i informacije o uzrocima krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica. Kada ta pomoć prelazi okvire sigurnosti opskrbe električnom energijom, primjenjuje se zakonodavni okvir Mehanizma Unije za civilnu zaštitu.
- (23) Važno je olakšati komunikaciju i osviještenost među državama članicama radi situacija kada one imaju posebne, ozbiljne i pouzdane informacije da bi moglo doći do događaja za koji je vjerojatno da će dovesti do znatnog pogoršanja u opskrbi električnom energijom. U takvim okolnostima države članice trebale bi obavijestiti Komisiju i Koordinacijsku skupinu za električnu energiju bez odgode, pružajući osobito informacije o uzrocima pogoršanja, planiranim mjerama za sprečavanje elektroenergetske krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica.
- (24) U slučaju nastanka elektroenergetske krize države članice trebale bi si međusobno pomagati u duhu solidarnosti i osigurati opskrbu električnom energijom tamo gdje je najpotrebnija. Ta suradnja trebala bi se temeljiti na prethodno dogovorenim mjerama utvrđenima u planovima pripremljenosti za rizike. Pri dogovoru o suradnji države članice trebale bi uzeti u obzir društvene i gospodarske čimbenike, uključujući sigurnost građana, i proporcionalnost. Potiče ih se da razmjenjuju najbolje prakse i da se koriste Koordinacijskom skupinom za električnu energiju kao platformom za raspravu s ciljem utvrđivanja dostupnih mogućnosti za suradnju i za dogovaranje aranžmana o solidarnosti, uključujući mehanizme za naknadu troškova. Komisija može pomoći u pripremanju regionalno koordiniranih mjera u određenoj regiji.

- (25) Ovom Uredbom trebalo bi se omogućiti da se elektroenergetska poduzeća i potrošači pri suočavanju s elektroenergetskim kriznim situacijama mogu što dulje pouzdati u tržišne mehanizme utvrđene [*predloženom Direktivom i Uredbom o električnoj energiji*]. Čak i u kriznim situacijama treba se pridržavati pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište i operativnih pravila sustava. To podrazumijeva to da se netržišne mjere, kao što su prisilno isključivanje potražnje ili pribavljanje dodatnih zaliha izvan uobičajenog funkcioniranja tržišta, trebaju poduzimati samo kao krajnje sredstvo, nakon što su iscrpljene sve tržišne mogućnosti. Stoga je moguće prisilno isključiti potražnju samo nakon što su iscrpljene sve mogućnosti dobrovoljnog isključenja potražnje. Dodatno, svaka netržišna mjera treba biti nužna, proporcionalna, nediskriminirajuća i privremena.
- (26) U cilju osiguravanja transparentnosti nakon elektroenergetske krize pogođene države članice trebale bi provesti *ex post* evaluaciju krize i njezinih učinaka, a to je zadatak koji je povezan s nacionalnim regulatornim tijelom. Takvom evaluacijom treba uzeti u obzir, među ostalim, djelotvornost i proporcionalnost poduzetih mjera kao i njihov ekonomski trošak. Njome treba obuhvatiti i prekogranične okolnosti, kao što su učinak mjera na druge države članice i razina pomoći koju su pružile.
- (27) Obvezama u pogledu transparentnosti treba osigurati da se pri svim mjerama poduzetima radi sprečavanja kriznih situacija ili upravljanja njima poštuju pravila unutarnjeg tržišta i da su one u skladu s načelima suradnje i solidarnosti koja čine temelj energetske unije.
- (28) U 2012. osnovana je Koordinacijska skupina za električnu energiju kao forum za razmjenu informacija i promicanje suradnje država članica, osobito u području sigurnosti opskrbe²⁹. Ovom Uredbom dodatno se pojačava uloga tog tijela. Koordinacijska skupina zadužena je za provođenje posebnih zadataka, ponajprije u vezi s izradom planova pripremljenosti za rizike, a imat će istaknutu ulogu u praćenju postignuća država članica u području sigurnosti opskrbe električnom energijom i u razvijanju najbolje prakse na toj osnovi.
- (29) Elektroenergetska kriza može se proširiti i izvan granica Unije te ugroziti i članice Energetske zajednice. U cilju osiguravanja učinkovitog upravljanja krizama na granicama između država članica i ugovornih strana, Unija bi trebala blisko surađivati s ugovornim stranama Energetske zajednice u sprečavanju elektroenergetskih kriza, pripremanju za njih i njihovu rješavanju.
- (30) Radi omogućivanja brzog odziva Unije na promjenjive okolnosti s obzirom na pripremljenost za rizike u sektoru električne energije, ovlast donošenja akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije trebala bi biti delegirana Komisiji u odnosu na izmjene predložaka planova pripremljenosti za rizike. Posebno je važno da Komisija tijekom pripremnih radnji provodi odgovarajuća savjetovanja, uključujući na stručnoj razini. Pri pripremi i izradi delegiranih akata trebala bi osigurati da se odgovarajući dokumenti istodobno pošalju i Europskom parlamentu i Vijeću, u razumnom roku i na prikladan način.
- (31) Države članice koje djeluju samostalno ne mogu na zadovoljavajući način ostvariti ciljeve ove Uredbe, naime ne mogu osigurati najdjelotvorniju i najučinkovitiju pripremljenost za rizike unutar Unije. S obzirom na razmjere ili učinke djelovanja, pripremljenost se bolje ostvaruje na razini Unije. Unija stoga može donijeti mjere u

²⁹ Odluka Komisije od 15. studenoga 2012. o osnivanju Koordinacijske skupine za električnu energiju (2012/C 353/02), SL C 353, 17.11.2012., str. 2.

skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim tim člankom, ovom Uredbom ne prelazi se ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.

(32) Direktivu 2005/89/EZ trebalo bi staviti izvan snage,
DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I. Opće odredbe

Članak 1. **Predmet**

Ovom se Uredbom utvrđuju pravila za suradnju među državama članicama s ciljem sprečavanja elektroenergetskih kriza, pripremanja za njih i njihova rješavanja u duhu solidarnosti i transparentnosti i uz potpuno pridržavanje zahtjeva konkurentnog unutarnjeg tržišta električne energije.

Članak 2. **Definicije**

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Direktive o električnoj energiji [predložena Direktiva o električnoj energiji] i članka 2. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji].
2. Primjenjuju se i sljedeće definicije:
 - (a) „sigurnost opskrbe električnom energijom” znači sposobnost elektroenergetskog sustava da jamči neprekinutu opskrbu potrošača električnom energijom s jasno utvrđenom razinom djelovanja;
 - (b) „elektroenergetska kriza” znači situacija znatne nestašice električne energije ili nemogućnost isporuke električne energije krajnjim korisnicima, postojeća ili neminovna;
 - (c) „istodobna kriza” znači elektroenergetska kriza koja pogađa istodobno više od jedne države članice;
 - (d) „krizni upravitelj ili krizni tim” znači osoba, skupina osoba ili institucija sa zadatkom djelovanja kao kontaktna točka i koordiniranja toka informacija tijekom elektroenergetske krize;
 - (e) „netržišna mjera” znači bilo koja mjera na strani ponude ili potražnje koja odstupa od tržišnih pravila ili komercijalnih ugovora uvedena u cilju ublažavanja elektroenergetske krize;
 - (f) „regija” znači skupina država članica koje dijele isto regionalno operativno središte, osnovano na temelju članka 33. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji].

Članak 3. **Nadležno tijelo**

1. Što je prije moguće, a najkasnije do [Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: tri mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe], svaka država članica

određuje nacionalno vladino ili regulatorno tijelo kao nadležno tijelo ovlašteno za provođenje zadataka utvrđenih ovom Uredbom. Nadležna tijela međusobno surađuju za potrebe ove Uredbe.

2. Države članice obavješćuju Komisiju bez odgode o nazivu i podacima za kontakt nadležnog tijela, nakon što ono bude određeno.

Poglavlje II. Procjena rizika

Članak 4.

Procjene sigurnosti opskrbe

Države članice osiguravaju da su svi rizici koji se odnose na sigurnost opskrbe električnom energijom procijenjeni u skladu s pravilima utvrđenima ovom Uredbom i s *člankom 18. Uredbe o električnoj energiji [predložena Uredba o električnoj energiji]*. S tim ciljem one surađuju s Europskom mrežom operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i regionalnim operativnim središtima.

Članak 5.

Metodologija za utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dva mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO-E podnosi Agenciji prijedlog metodologije za utvrđivanje najrelevantnijih elektroenergetskih kriznih scenarija u regionalnom kontekstu.
2. Krizni scenariji utvrđuju se na temelju minimalno sljedećih rizika:
 - (a) rijetke i ekstremne prirodne opasnosti;
 - (b) slučajne opasnosti koje nadilaze okvire sigurnosnog kriterija N-1;
 - (c) posljedične opasnosti, kao što su nestašice goriva;
 - (d) zlonamjerni napadi.
3. Predložena metodologija uključuje minimalno sljedeće elemente:
 - (a) razmatranje svih odgovarajućih nacionalnih i regionalnih okolnosti;
 - (b) prekogranično međudjelovanje i korelaciju rizika;
 - (c) simulacije scenarija istodobnih kriza;
 - (d) poredak rizika u skladu s njihovim učinkom i vjerojatnošću.

Pri razmatranju rizika prekida opskrbe plinom na temelju stavka 2. točke (c), ENTSO-E koristi se scenarijima prekida opskrbe plinom i ometanja rada infrastrukture koje je izradila Europska mreža operatora transportnih sustava za plin na temelju *članka 6. stavka 6. Uredbe o sigurnosti opskrbe plinom [predložena Uredba o sigurnosti opskrbe plinom]*.

4. Prije podnošenja predložene metodologije ENTSO-E provodi program savjetovanja, koji uključuje barem industrijske organizacije i organizacije potrošača, operatore distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. ENTSO-E na odgovarajući način uzima u obzir rezultate savjetovanja.

5. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja predložene metodologije Agencija odobrava prijedlog ili ga mijenja. U slučaju izmjene savjetuje se s ENTSO-E-om prije donošenja izmijenjene verzije i objavljuje ju na svojim internetskim stranicama.
6. ENTSO-E redovito ažurira i poboljšava metodologiju u skladu sa stavcima od 1. do 5. Agencija ili Komisija može zahtijevati takva ažuriranja i poboljšanja uz navođenje opravdanih razloga. U roku od šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva ENTSO-E podnosi Agenciji nacrt predloženih promjena. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja nacrt Agencija mijenja ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Članak 6.

Utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na regionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] i na temelju metodologije donesene u skladu s člankom 5. ENTSO-E utvrđuje najrelevantnije elektroenergetske krizne scenarije za svaku regiju. Zadatke koji se odnose na utvrđivanje regionalnih kriznih scenarija može delegirati regionalnim operativnim središtima.
2. ENTSO-E podnosi utvrđene regionalne elektroenergetske krizne scenarije Koordinacijskoj skupini za električnu energiju radi savjetovanja.
3. ENTSO-E ažurira scenarije svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.

Članak 7.

Utvrđivanje elektroenergetskih kriznih scenarija na nacionalnoj razini

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] države članice utvrđuju najrelevantnije elektroenergetske krizne scenarije na nacionalnoj razini.
2. Krizni se scenariji utvrđuju na temelju minimalno triju rizika navedenih u članku 5. stavku 2. i usklađeni su s regionalnim scenarijima utvrđenima u skladu s člankom 6. Države članice ažuriraju scenarije svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.
3. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: deset mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] države članice obavješćuju Koordinacijsku skupinu za električnu energiju i Komisiju o mogućim rizicima koje primijete u odnosu na vlasništvo nad infrastrukturu važnom za sigurnost opskrbe i o svim mjerama poduzetima za sprečavanje ili ublažavanje takvih rizika, uz naznaku o tome zašto te mjere smatraju nužnima i proporcionalnima.

Članak 8.

Metodologija za kratkoročne procjene adekvatnosti

1. U roku od [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dva mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe*] ENTSO-E podnosi Agenciji prijedlog metodologije za procjenu kratkoročne adekvatnosti, i to sezonske adekvatnosti i adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutar dnevnih adekvatnosti, koja obuhvaća minimalno sljedeće:

- (a) nesigurnost povezana s čimbenicima kao što su vjerojatnost ispada prijenosnog kapaciteta, vjerojatnost neplaniranog prestanka rada elektrana, teški vremenski uvjeti, promjenjivost potražnje i promjenjivost proizvodnje energije iz obnovljivih izvora;
- (b) vjerojatnost nastanka kritične situacije;
- (c) vjerojatnost nastanka istodobne krizne situacije.

U metodologiji se predviđaju upotreba probabilističkog pristupa i razmatranje regionalnog konteksta i konteksta čitave Unije, uključujući, koliko je to moguće, i treće zemlje koje se nalaze unutar sinkronih područja Unije.

2. Prije podnošenja predložene metodologije ENTSO-E provodi savjetovanje koje uključuje barem industrijske organizacije i organizacije potrošača, operatore distribucijskih sustava, nacionalna regulatorna tijela i druga nacionalna tijela. ENTSO-E na odgovarajući način uzima u obzir rezultate savjetovanja.
3. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja predložene metodologije Agencija odobrava prijedlog ili ga mijenja. U slučaju izmjene savjetuje se s ENTSO-E-om prije donošenja izmijenjene verzije i objavljuje ju na svojim internetskim stranicama.
4. ENTSO-E redovito ažurira i poboljšava metodologiju u skladu sa stavicima od 1. do 3. Agencija ili Komisija može zahtijevati takva ažuriranja i poboljšanja uz navođenje opravdanih razloga. U roku od šest mjeseci nakon zaprimanja zahtjeva ENTSO-E podnosi Agenciji nacrt predloženih promjena. U roku od dva mjeseca nakon zaprimanja nacrt Agencija mijenja ili odobrava promjene i objavljuje ih na svojim internetskim stranicama.

Članak 9.

Kratkoročne procjene adekvatnosti

1. Sve kratkoročne procjene adekvatnosti provode se na temelju metodologije izrađene u skladu s člankom 8.
2. ENTSO-E izrađuje sezonske izglede za budućnost u vezi s adekvatnošću na temelju metodologije izrađene u skladu s člankom 8. Rezultate objavljuje svake godine najkasnije do 1. prosinca za zimske izglede za budućnost i do 1. lipnja za ljetne izglede za budućnost. Zadatke koji se odnose na izradu izgleda za budućnost može delegirati regionalnim operativnim središtima. Izglede za budućnost predstavlja Koordinacijskoj skupini za električnu energiju koja može dati preporuke u vezi s rezultatima, gdje je to prikladno.
3. Regionalna operativna središta provode procjene adekvatnosti za tjedan dana unaprijed i unutardnevne procjene za svoje regije na temelju metodologije donesene u skladu s člankom 8.

Poglavlje III.

Planovi pripremljenosti za rizike

Članak 10.

Utvrđivanje planova pripremljenosti za rizike

1. Na temelju regionalnih i nacionalnih elektroenergetskih kriznih scenarija utvrđenih u skladu s člancima 6. i 7. nadležno tijelo svake države članice utvrđuje plan

pripremljenosti za rizike nakon savjetovanja s elektroenergetskim poduzećima i poduzećima za plin, s odgovarajućim organizacijama koje predstavljaju interese kućanstava i industrijskih potrošača električne energije i s nacionalnim regulatornim tijelima (koja nisu nadležno tijelo).

2. Plan se sastoji od nacionalnih i regionalnih mjera kao što je utvrđeno člancima 11. i 12. Ne dovodeći u pitanje članak 15., sve mjere koje su planirane ili poduzete radi sprečavanja elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanja za njih ili njihova ublažavanja moraju biti u potpunosti u skladu s pravilima koja se primjenjuju na unutarnje tržište električne energije i rad sustava. Te mjere moraju biti jasno utvrđene, transparentne, proporcionalne i nediskriminirajuće.
3. Plan se izrađuje u skladu s predloškom u Prilogu. Komisija je ovlaštena donijeti delegirane akte u skladu s člankom 19. u svrhu izmjene tog predloška.
4. Prije donošenja plana nadležno tijelo podnosi nacrt radi savjetovanja nadležnim tijelima drugih država članica u određenoj regiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.
5. U roku od tri mjeseca od podnošenja nacrtu plana nadležna tijela drugih država članica u regiji i Koordinacijska skupina za električnu energiju pregledavaju plan i mogu donijeti preporuke u vezi s njime.
6. U roku od šest mjeseci od podnošenja nacrtu plana predmetna država članica donosi plan, uzimajući na odgovarajući način u obzir rezultate savjetovanja i preporuke nadležnih tijela drugih država članica i Koordinacijske skupine za električnu energiju. Doneseni plan podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju bez odgode.
7. Države članice javno objavljuju planove, osiguravajući pritom povjerljivost osjetljivih informacija, ponajprije informacija o mjerama koje se odnose na sprečavanje i ublažavanje zlonamjernih napada.
8. Države članice donose i objavljuju svoj prvi plan do najkasnije [*Ured za publikacije Europske unije unosi točan datum: dvije godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe*]. Ažuriraju ih svake tri godine, osim kad okolnosti zahtijevaju češće ažuriranje.

Članak 11.

Sadržaj plana pripremljenosti za rizike s obzirom na nacionalne mjere

1. Svakim planom utvrđuju se planirane ili poduzete mjere za sprečavanje elektroenergetskih kriznih situacija, pripremanje za njih i za njihovo ublažavanje, kao što je utvrđeno člancima 6. i 7. Za plan vrijedi najmanje sljedeće:
 - (a) sadržava sažetak elektroenergetskih kriznih scenarija utvrđenih za odgovarajuće države članice i regiju u skladu s postupkom iz članka 6. i 7.;
 - (b) utvrđuju se uloga i odgovornosti nadležnog tijela;
 - (c) opisuju se mjere izrađene za pripremanje za rizike utvrđene na temelju članka 6. i 7. i njihovo sprečavanje;
 - (d) imenuje se nacionalni krizni upravitelj ili krizni tim te utvrđuju njihovi zadaci;
 - (e) utvrđuju se detaljni postupci kojih se treba pridržavati u elektroenergetskim kriznim situacijama, uključujući odgovarajuće planove protoka informacija;

- (f) utvrđuje se doprinos tržišnih mjera u rješavanju elektroenergetskih kriznih situacija;
 - (g) utvrđuju se moguće netržišne mjere koje se provode u elektroenergetskim kriznim situacijama, posebno utvrđujući pokretača tih mjera, uvjete i postupke za njihovu provedbu i navodeći na koji su način u skladu sa zahtjevima utvrđenima člankom 15.;
 - (h) predviđa se detaljni plan za raspoređivanje opterećenja, određujući kada se opterećenje raspoređuje, u kojim okolnostima i koje se vrijednosti opterećenja raspoređuju. Planom se posebno utvrđuje koje kategorije korisnika električne energije uživaju posebnu zaštitu od isključivanja i navodi se opravdanje za takvu zaštitu, osobito s obzirom na javnu i osobnu sigurnost;
 - (i) opisuju se mehanizmi koji se upotrebljavaju za obavješćavanje javnosti o bilo kojoj elektroenergetskoj krizi.
2. U svim nacionalnim mjerama u potpunosti se u obzir uzimaju regionalne mjere usuglašene u skladu s člankom 12. i pazi se da se tim nacionalnim mjerama ne ugrozi sigurnost opskrbe električnom energijom drugih država članica ili Unije kao cjeline.

Članak 12.

Sadržaj plana pripremljenosti za rizike s obzirom na regionalno koordinirane mjere

1. Osim mjera navedenih u članku 11. plan svake države članice uključuje regionalne mjere kojima se osigurava odgovarajuće sprječavanje kriznih situacija s prekograničnim učinkom i upravljanje njima. Te mjere usuglašavaju se unutar određene regije i minimalno uključuju:
 - (a) određivanje regionalnog kriznog upravitelja ili kriznog tima;
 - (b) mehanizme za razmjenu informacija i suradnju unutar regije;
 - (c) mjere za ublažavanje učinka krize, uključujući i slučajeve istodobnih kriznih situacija. Te mjere uključuju regionalne planove za raspoređivanje opterećenja i tehničke, pravne i financijske aranžmane u vezi s uzajamnom pomoći kojima se osigurava opskrba električnom energijom tamo gdje je najpotrebnija i na optimalan način. U tim aranžmanima, među ostalim, utvrđuje se pokretač pomoći, formula za njezin izračun ili njezin iznos, strane koje plaćaju i koje primaju pomoć i pravila o arbitraži;
 - (d) postupke za provođenje godišnjih testiranja planova.
2. Regionalne mjere koje se uključuju u plan usuglašavaju nadležna tijela država članica u određenoj regiji. Najmanje osam mjeseci prije isteka roka za donošenje ili ažuriranje plana nadležna tijela obavješćuju Koordinacijsku skupinu za električnu energiju o postignutim dogovorima. Ako određena nadležna tijela nisu uspjela postići dogovor, o razlozima njegova nepostizanja obavješćuju Komisiju. U takvom slučaju Komisija može zatražiti od Agencije da olakša postizanje dogovora u savjetovanju s ENTSO-E-om.
3. U suradnji s regionalnim operativnim središtima i uz uključenost odgovarajućih dionika, nadležna tijela svake regije provode godišnje krizne simulacije, osobito testiranje komunikacijskih mehanizama navedenih u stavku 1. točki (b).

Poglavlje IV.

Upravljanje elektroenergetskim kriznim situacijama

Članak 13.

Rano upozorenje i proglašavanje krize

1. Ako se sezonskim izgledima za budućnost u vezi s adekvatnošću ili pomoću drugog izvora utvrdi posebna, ozbiljna i pouzdana informacija o mogućem nastanku događaja za koji je vjerojatno da će prouzročiti značajno pogoršanje u opskrbi električnom energijom u državi članici, nadležno tijelo te države članice bez neopravdane odgode podnosi rano upozorenje Komisiji i Koordinacijskoj skupini za električnu energiju. Dostavlja informacije o uzrocima pogoršanja, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za sprečavanje elektroenergetske krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica. Te informacije uključuju moguće učinke mjera na unutarnje tržište električne energije, uključujući u drugim državama članicama.
2. U slučajevima suočenosti s elektroenergetskom kriznom situacijom nadležno tijelo predmetne države članice proglašava elektroenergetsku krizu i obavješćuje bez neopravdane odgode nadležna tijela susjednih država članica i Komisiju. Obavješćuje ih o razlozima proglašenja elektroenergetske krize, o mjerama koje su poduzete ili se planiraju za ublažavanje krize i o mogućoj potrebi za pomoć drugih država članica.
3. Ako se dostavljene informacije ocijene nedovoljnima, Komisija može od predmetne države članice zatražiti dodatne informacije.
4. Ako nadležno tijelo podnese rano upozorenje ili proglasi elektroenergetsku krizu, djelovanja utvrđena planom pripremljenosti za rizike provode se u najvećoj mogućoj mjeri.

Članak 14.

Suradnja i pomoć

1. Države članice postupaju i surađuju u duhu solidarnosti u sprečavanju elektroenergetskih kriznih situacija i upravljanju njima radi osiguravanja opskrbe električnom energijom gdje je to najpotrebnije u cilju zaštite javne i osobne sigurnosti.
2. Ako je to nužno i moguće, države članice međusobno nude pomoć radi sprečavanja ili ublažavanja elektroenergetske krize. Takva pomoć podložna je naknadi troškova.

Članak 15.

Pridržavanje tržišnih pravila

1. Mjere koje su poduzimaju radi sprečavanja ili ublažavanja elektroenergetskih kriznih situacija u potpunosti se provode pridržavajući se pravila koja se primjenjuju na unutarnje tržište električne energije i rad sustava.
2. Netržišne mjere moguće je pokrenuti u kriznoj situaciji i samo ako su iscrpljene sve mogućnosti koje proizlaze iz tržišnih mjera. Njima se ne smije neopravdano narušavati tržišno natjecanje ni djelotvorno funkcioniranje tržišta električne energije. Te mjere moraju biti nužne, proporcionalne, nediskriminirajuće i privremene.

3. Ograničavanje transakcija, uključujući ograničavanje već dodijeljenog prekozonskog kapaciteta, ograničavanje u pružanju prekozonskog kapaciteta za raspodjelu kapaciteta ili ograničavanje u stavljanju rasporeda na raspolaganje pokreće se isključivo uz pridržavanje odredbe utvrđene *člankom 14. stavkom 2. Uredbe o električnoj energiji* [predložena *Uredba o električnoj energiji*] i pravila donesenih radi dodatne razrade te odredbe.

Poglavlje V. Evaluacija i praćenje

Članak 16. **Ex post evaluacija**

1. Što je prije moguće, a najkasnije šest tjedana nakon proglašavanja elektroenergetske krizne situacije, predmetno nadležno tijelo, uz savjetovanje sa svojim nacionalnim regulatornim tijelom (u slučajevima u kojima to nije isto tijelo) podnosi Koordinacijskoj skupini za električnu energiju i Komisiji izvješće o evaluaciji.
2. To izvješće uključuje najmanje sljedeće:
 - (a) opis događaja koji je pokrenuo krizu;
 - (b) opis poduzetih mjera za sprečavanje krize, pripremanje za nju i njezino ublažavanje i procjenu njihove proporcionalnosti i djelotvornosti;
 - (c) procjenu prekograničnog učinka poduzetih mjera;
 - (d) izvještaj o pomoći pruženoj susjednim državama članicama ili trećim zemljama ili primljenoj od njih;
 - (e) gospodarski učinak elektroenergetske krize i učinak mjera poduzetih u sektoru električne energije, a osobito količine neisporučene energije i razinu ručnog isključivanja potražnje (uključujući usporedbu između razine dobrovoljnog i prisilnog isključivanja potražnje);
 - (f) eventualna moguća poboljšanja ili predložena poboljšanja plana pripremljenosti za rizike.
3. Ako se informacije iz izvješća ocijene nedovoljnima, Koordinacijska skupina za električnu energiju i Komisija mogu od predmetne države članice zatražiti dodatne informacije.
4. Predmetna nadležna tijela podnose rezultate evaluacije Koordinacijskoj skupini za električnu energiju.

Članak 17. **Praćenje koje provodi Koordinacijska skupina za električnu energiju**

1. Osim što provodi druge posebne zadatke utvrđene ovom Uredbom, Koordinacijska skupina za električnu energiju raspravlja o sljedećim stavkama i pregledava ih:
 - (a) rezultate 10-godišnjeg plana razvoja elektroenergetske mreže koji priprema ENTSO-E;
 - (b) usklađenost planova pripremljenosti za rizike koje su donijele države članice u skladu s postupkom iz članka 10.;

- (c) rezultate europske procjene adekvatnosti resursa koje priprema ENTSO-E u skladu s navedenim u članku 19. stavku 3. Uredbe o električnoj energiji[predložena Uredba o električnoj energiji];
 - (d) postignuća država članica u području sigurnosti opskrbe uzimajući u obzir barem pokazatelje izračunate pri europskoj procjeni adekvatnosti resursa, a to su očekivana količina neisporučene energije (EENS) i očekivani gubitak opterećenja (LOLE);
 - (e) rezultate sezonskih izgleda za budućnost iz članka 9.;
 - (f) informacije dobivene od država članica u skladu s člankom 7. stavkom 3.;
 - (g) rezultate izvješća o *ex post* evaluaciji iz članka 16.
2. Koordinacijska skupina za električnu energiju može državama članicama dati preporuke o pitanjima povezanim sa stavkom 1., a države članice posebno ih uzimaju u obzir.

Poglavlje VI.

Završne odredbe

Članak 18.

Suradnja s ugovornim stranama Energetske zajednice

Države članice i ugovorne strane Energetske zajednice pozvane su na bližu suradnju u postupku utvrđivanja elektroenergetskih kriznih scenarija i u izradi plana pripremljenosti za rizike kako bi se postiglo da se poduzetim mjerama ne ugrožava sigurnost opskrbe država članica, ugovornih strana ili Unije. U tom smislu ugovorne strane Energetske zajednice mogu na poziv Komisije sudjelovati u radu Koordinacijske skupine za električnu energiju s obzirom na sva pitanja koja ih se tiču.

Članak 19.

Delegiranje ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodijeljena je Komisiji podložno uvjetima utvrđenima ovim člankom.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz članka 10. stavka 3. dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od [*Ured za publikacije Europske unije unosi datum stupanja na snagu ove Uredbe*].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz članka 10. stavka 3. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv proizvodi učinke dan nakon objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima Međuinstitucionalnim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016³⁰.

³⁰ SL L 123, 12.5.2016., str. 1.

5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju članka 10. stavka 3. stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu nikakav prigovor ili ako su prije isteka tog roka Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 20.

Stavljanje izvan snage

Direktiva 2005/89/EZ stavlja se izvan snage.

Članak 21.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik

Za Vijeće
Predsjednik